

NOVOSTI U EVROPSKOJ UNIJI

str. 119 - 129.

Lakenski samit Evropskog saveta Zaključci predsedništva

Samo što je Evropska unija (EU) usvojila jedinstvenu valutu već se počelo raditi na daljem širenju i produbljanju Unije. Naime, postalo je jasno da je proces proširivanja već počeo i da se ne može zaustaviti. Sastanak u Laekenu predstavlja korak napred ka cilju daljeg snaženja Evrope.

Glavni zadatak ovoga sastanka bio je rešavanje pitanja prijema novih zemalja članica. Konstatovana je spremnost Kipra, Estonije, Mađarske, Litvanije, Letonije, Malte, Poljske, Slovačke, Češke i Slovenije da se priključe Uniji do 2004. godine. Bugarska i Rumunija prate pozitivan trend ali još nisu spremne da se pridruže. Zemlje kandidati i dalje moraju da obezbeđuju potrebne uslove, naročito u pogledu reformi administrativne i sudstva.

Odnos Evropske unije prema NATO

Evropski savet je usvojio deklaraciju o operativnoj sposobnosti zajedničke bezbednosne i sigurnosne politike Evropske unije (ESDP) koji je opisan u Aneksu II, kao i u izveštaju Predsednika. Kroz kontinuirani razvoj i jačanje ESDP-a, treba stvoriti odgovarajuće strukture, vojne i civilne, koje će

biti sposobne i za upravljanje kriznim operacijama. Unija je odlučna da i dalje tesno saraduje sa NATO-om.

Borba protiv terorizma

Kako je 2001. godine došlo do terorističkih napada na Sjedinjene američke države (SAD), na sastanku se govorilo i o borbi protiv terorizma kao bitnom faktoru stabilnosti. Pažnja je naročito bila usmerena na zloupotrebu bioloških i hemijskih supstanci. U svetlu aktuelnih političkih događanja treba uzeti i podršku SAD-u za napad na Avganistan, podržavanje slanja humanitarne pomoći Avganistanu kao i političke i ekonomske pomoći koja će uticati na stabilnost i stvaranje državnih institucija.

Plan o zaposlenosti - Lisabonska strategija

Dogovoren je plan koji će obezbediti punu zaposlenost i povećanje stepena socijalne kohezije ("Lisabonska strategija") do 2010. godine. Usvajanjem čitavog paketa ekonomskih i socijalnih mera, obezbeđuje se bolji kvalitet rada i borba protiv siromaštva. Prema Lisabonskoj strategiji, do 2010. godine, stepen zaposlenosti u Uniji bi trebao biti oko 70% dogovorene rate.

Evropski savet podržava rezultate konferencije u Marakešu o klimatskim promenama. Unija je odlučna u svojim nastojanjima da se potvrdi Kjoto Protokol i da on stupi na snagu pre Svetskog samita u Johanesburgu o održivoj životnoj sredini. EU je prihvatila očekivanja o poboljšanju zdravlja, zaštite i sigurnosti potrošača i poboljšanja kvaliteta života. Evropski savet naročito podržava osnivanje specijalizovanih organizacija za hranu (*European Food Authority*), obezbeđivanje vazdušne sigurnosti (*European Air Safety Agency*) i sigurnosti na moru (*European Maritime Safety Agency*).

Jačanja polja sloboda, sigurnosti i prava

Zaključci doneseni na sastanku u Tampereu su i na sastanku u Laekenu potvrđeni, ali je utvrđeno i da je potreban nov podsticaj kako bi se projekat jačanja polja sloboda, sigurnosti i prava (*Area of Freedom, Security and Justice*) bolje realizovao. To se, prema zaključcima, može dobiti

skraćivanjem intervala sesija, ubrzavanjem postupka implementacije u nacionalna zakonodavstva i stupanja na snagu svih konvencija koje su stupile na snagu pre ugovora iz Mastihta.

Kao nephodan uslov koji je određen zaključcima iz Tamperea, je i usvajanje zajedničke politike po pitanju imigracije i azila. Ova politika treba da obezbedi pravu meru između zaštite izbeglih lica, sa jedne strane i zadržavanja standarda i kapaciteta za primanje novih stanovnika EU sa druge strane. Ovo se može postići na sledeći način:

- integracija politike o migratornim tokovima. Naročito se mora analizirati lista prioriteta i stvoriti jasan akcioni plan o migraciji koji će se oslanjati i na pravila o ilegalnoj imigraciji i trgovanju ljudskim bićima;
- razvoj evropskog sistema razmene informacija između EU i zemlje porekla o azilu i migraciji; implementacija Eurodac-a i Pravilnika o boljem prihvatanju Dablinske konvencije, sa brзом i efikasnom procedurom;
- ustanovljavanjem zajedničkih standarda o proceduri davanja azila, kao i davanja državljanstva,
- ustanovljavanjem posebnih programa protiv diskriminacije i rasizma.

Bolja uprava nad spoljnim granicama Unije će pomoći u borbi protiv terorizma, ilegalne imigracije i trgovanju ljudskim bićima. To se može postići poboljšanjem saradnje između organa odgovornih za kontrolu spoljnih granica ali i stvaranjem novih organa. U tom svetlu treba posmatrati i stvaranje zajedničkog sistema identifikacije i mogućnosti zajedničkih konzularnih predstavništva.

Evropski javni tužilac

Savet urgira da se ispita Zelena knjiga Komisije o stvaranju evropskog javnog tužioca, uzimajući u obzir različitost pravnih sistema i tradicija. Savet takođe, poziva da se podstakne školovanje sudija za prekršaje koji će pomoći razvoj poverenja između strana u sudstvu.

Spoljni odnosi EU

Što se tiče spoljnih odnosa, EU će nastaviti da doprinosi oporavku i stabilizaciji BJR Makedonije, naročito u polju implemetacije ohridskog

sporazuma. Pozdravlja se i održavanje izbora na Kosovu koji će biti od koristi svim stranama. Takođe podvlači se potreba za podsticanje rešenja statusa demokratske Crne Gore u demokratskoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Naglašava se potreba strateškog povezivanja sa Rusijom i to u pogledu razrade zajedničke evropske ekonomske oblasti (*Common European Economic Area*), pitanja energije i ulaska Rusije u Svetsku trgovinsku organizaciju. U cilju proširenja saradnje sa Rusijom otvara se i dijalog o političkim i sigurnosnim temama. Ovo se reflektuje zajedničkim inicijativama o subjektima od zajedničkog interesa (Zapadni Balkan, Srednji Istok) i kooperaciji u borbi protiv organizovanog kriminala, droge, terorizma i ilegalne imigracije.

Sastanak u Laeken-u je način da se pojednostavi Unija, odnosno da se načini još jedan korak ka stvaranju "države Evropa". U tu svrhu podržava se konačni izveštaj "Mandelkorn" grupe koji služi da pojednostavi pravni sistem.

Poboljšanje direktive o pranju novca

Na plenarnoj sesiji Evropskog Parlamenta u Strazburu, 13.11.1998, iznesen je predlog da se poboljša Direktiva EU o pranju novca¹ i taj predlog je podržan od strane Komisije. Direktiva² predstavlja novo značajno oruđe u borbi protiv finansiranja terorizma i organizovanog kriminala. Nova Direktiva bi obavezala zemlje članice da se bore protiv pranja svih dobiti proisteklih iz krivičnih dela (uključujući i prevare protiv budžeta EU), za razliku od stare Direktive koja se odnosi samo na prihode pribavljene krivičnim delima koja uključuju drogu. Predlog takođe proširuje opseg sadašnje Direktive (koja je ograničena finansijskim sektorom) serijom ne-finansijskih aktivnosti i profesijama koje su posebno osetljive na zloupotrebu od strane osoba uključenih u pranje novca. Tako bi u ovu grupu ušli i spoljne računovođe, agenti nekretnina, notari, advokati, dileri robe velike vrednosti (trgovci dragim kamenjem, dragocenim metalima, umetničkim delima, aukcioneri) i vlasnici kazina.

Implementacija se očekuje osamnaest meseci nakon konačnog usvajanja.

---

¹ 91/308/EEC.

² IP/99/498.

Postavljen predstavnik za mala i srednja preduzeća³

U Jugoslaviji je od skoro prihvaćena svest o važnosti malih i srednjih preduzeća kao bitnom faktoru ekonomske i socijalne stabilnosti. Evropska komisija je 18. decembra 2001. godine postavila "SME Envoy" (predstavnik malih i srednjih preduzeća) kako bi se poboljšala razmena informacija između malih i srednjih preduzeća⁴ i njihovih predstavničkih tela. Ovaj zadatak poveren je gospodinu Timo Summa, koji treba da obezbedi specijalnu vezu sa ovim preduzećima i da im obezbedi informacije o finansijama i novostima, konkurenciji, boljem pravnom regulisanju, implemenataciji u unutrašnje tržište, pristup programima EU, kao i obezbeđivanje mehanizma konsultacija. Takođe, od malih i srednjih preduzeća će pribavljati infomacije i prosleđivati ih određenim organa Unije koja će nastojati da reši te probleme. Ovakav predstavnik treba i da olakša transparentnost koja predstavlja bitan element pravne, a samim tim i ekonomske sigurnosti.

Samo u EU ima 19 miliona malih i srednjih preduzeća. Taj broj predstavlja 99,8% od ukupnog broja preduzeća i tu je zaposleno preko 74 miliona ljudi. Ova preduzeća čine glavni izvor zapošljavanja, inovacija i ekonomskog rasta.

Konsultacije o reviziji definicije malih i srednjih preduzeća⁵

Evropska komisija je 26. oktobra podsetila sve zainteresovane strane na rok do 9. novembra 2001 da daju svoja mišljenja o predlogu da se inovira definicija malih i srednjih preduzeća. Definicija iz 1996. mora se promeniti kako bi se održao korak sa ekonomskim promenama kao i da bi se zaštitili od zloupotrebe državne pomoći, strukturnih fondova EU, i programa EU za istraživanja i razvoj. Ipak, promene ne treba da zadiru u suštinu definicije a to je određivanje prema broju zaposlenih (250 maksimum). Većina predloženih izmena ima za cilj da precizira definiciju iz 1996. godine, kao i da obezbedi

---

³ IP/01/1848, Brussels, 18. December 2001.

⁴ To su kompanije sa više od 250 zaposlenih. Za bliže definisanje pogledati: http://europa.eu.int/comm/consultations/sme_definition/index.htm

⁵ IP/01/1497 Brussels, 26 October 2001.

poštenje, olakša implemetaciju u zemljama članicama, onemogućiti nerazumevanje i obezbedi pravnu sigurnost.

Predlozi nove definicije uzeće u obzir sledeće ključne tačke:

- promene u ukupnim ekonomskim uslovima, naročito u polju konkurencije;

- mora se obezbediti kontrola striktno primene definicije, naročito u pogledu državne pomoći, strukturnih fondova i programa za istraživanja i tehnološki razvoj. Zbog svega ovoga prvo se mora ojačati pravna sigurnost.

Definicija mora biti jednostavna kako ne bi povećala administrativni teret preduzeća.

Budućnost Unije

Savet je nastavio diskusiju koja se odnosila na pripremanje Deklaracije iz Laekena o budućnosti Unije. Prema shvatanju Saveta postoje dva zadatka koja se moraju prvo rešiti:

- politička analiza stanja EU, javno mnjenje i očekivanja povodom daljeg razvoja Unije;

- vraćanje na zaključke postavljene u Nici i njihovo prihvatanje kao ključnih tačaka za prezentaciju određenih ideja za Konvenciju. Ipak pojedini delovi se moraju malo promeniti u skladu sa novonastalim promenama u političkoj i ekonomskoj sferi.

Rešavanje ovih pitanja ne sme da ugrozi principe jednakosti i proporcionalnosti, legitimitet Evropskog Parlamenta koji predstavlja vezu Parlamenta i nacionalnih vlasti, ne treba da dovede u pitanje komunitarno pravo, sve snažniju spoljašnju dimenziju Unije i efikasnost EU u donošenju odluka.

Poboljšanje vojne sposobnosti Evropske unije

Nastavljajući posao započet u Kelnu, Helsinkiju, Feiri, Nici i Geteborgu Evropski Savet je utvrdio da da EU značajnu mesto na međunarodnom planu u saglasnosti sa principima Povelje Ujedinjenih nacija a sve u cilju sprečavanja sve većeg broja sukoba koji ugrožavaju bezbednost EU. Osim prihvatanja već postojećeg širokog spektra instrumenata potrebno je dodati i vojnu sposobnost za kontrolisanje i prevenciju sukoba kao zadaci koji

su postavljeni u Ugovoru o EU ("Petersburški zadaci"). Ovakav razvoj zahteva bližu saradnju sa NATO-om ali uz poštovanje zasebnog odlučivanja ove dve organizacije.

Kao glavni zadatak postavljen na Konferenciju u Briselu 19. novembra 2001, je zahtev da se zaposli 60 000 ljudi koji će moći da se održe najmanje jednu godinu. Za ovo je potrebno naći nove forme kooperacije koji će ovo omogućiti uz optimalno korišćenje resursa. Zemlje članice su se takođe dogovorile da usvoje "Evropski akcioni plan sposobnosti" ("*European Capability Action Plan*") koji će otelotvoriti sve napore, investicije i razvoj na nacionalnom i međunarodnom planu u vidu poboljšanja postojećih resursa i njihov dalji razvoj. Zadaci postavljeni u ovom planu se moraju ispuniti do 2003. godine. Plan je zasnovana na sledećim principima:

- Povećanju efektivnosti ovih snaga jer je uočeno da bi dalja fragmentacija vojnih snaga evropskih zemalja mogla da dovode do smanjenja njene efektivnosti, pa bi stoga trebalo poboljšati vojnu saradnju ovih zemalja.

Obaveze preuzete iz ovih zaključaka treba da budu dobrovoljne, sa poštovanjem državnih odluka.

- Koordinaciji između zemalja EU i saradnji sa NATO-om. Ovo je ključni princip čije će ispunjenje obezbediti bespotrebno dupliranje (članstvo u NATO- u i Partnerstvu za mir će se uzeti u obzir kada se budu određivale obaveze prema evropskim vojnim snagama) i osigurati transparentnost.

Ono što je još bitno je i to da je veoma izražena potreba javne podrške ovom projektu. Jasnost ciljeva i potreba će učiniti ovaj akcioni plan još efektivnijim i stabilnijim.

Kao konačni cilj, trebalo bi osnovati telo koje će se sastojati od više od 100000 ljudi, oko 400 vojnih aviona i 100 brodova. Dodatni naponi moraju se učiniti u pogledu zaštite ovih snaga, obezbeđivanja logistike i fleksibilnosti ovih snaga.

Što se tiče potrebnih kvalitativnih poboljšanja, naponi treba da se usredsrede na sledećih devet oblasti: strukturu oružanih snaga, budžet, osoblje, višenacionalnu kooperaciju, logistiku, trening, istraživanje i tehnologiju, industrijsku saradnju, vojno civilnu saradnju. Sve ovo će poboljšati raspoloživost, razvijenost, održivost i operativnost ovih snaga.

Pomoć se mora tražiti i od neevropskih zemalja članica NATO-a kao i od zemalja-kandidata za članstvo u EU.

Dalje, prema zaključcima Evropskog saveta iz Feire, četiri oblasti imaju prioritet: policija, održavanje i poboljšanje vladavine prava, jačanje

civilne administracije i civilne zaštite. Centralna uloga policije u rešavanju međunarodnih kriza je već dokazana tako da se prioritet ove oblasti ne dovodi u pitanje. Dogovoreno je da se do 2003. godine osposobi oko 5000 policajaca kako bi bili spremni da odgovore specifičnim potrebama različitih nivoa operacija. Podrška u ovom projektu se mora tražiti od Ujedinjenih nacija i OSCE-a uz zadržavanje nezavisnosti u donošenju odluka nad ovim operacijama.

Komisija okončala istragu u vezi Formule jedan⁶

Odeljenje za pitanja konkurencije Evropske komisije obavestilo je kontrolno telo sportova četvoročekaša, Međunarodnu automobilsku federaciju (FIA) i kompanije Formule jedan da su okončane istrage povodom anti-trusta koji se odnose na pojedine regulative i aranžmane. Naime, ove kompanije su se dogovorile da ograniče kontrolnu ulogu FIA-e da bi sprečile svaki konflikt interesa, i da bi otklonile određena komercijalna ograničenja koja se odnose na TV i radio prenose.

Komisija je utvrdila da su određena pravila FIA, doneta 1999. godine, postavila nepotrebna ograničenja promoterima, proizvođačima vozila, i vozačima kao i ograničenja vezana za TV emitovanje. Sve ovo ima osnovu u tome da je prenos trka Formule jedan veoma gledan i da je kao i svuda u sportu to postao veliki biznis.

Prihvatajući odluke Komisije, FIA je pristala da promeni ova pravila tako da obezbedi da će uloga FIA-e ostati na regulisanju pravila sporta bez mešanja u komercijalu i da će pospešivati zdravu konkurenciju. FIA je takođe prodala svoja prava na trke Formule jedan što bi omogućilo potencijalnu konkurenciju između Formule jedan i drugih sličnih trka i obezbedilo konflikt interesa.

Bioterrorizam

Na sastanku u Otavi zemalja G7⁷ (SAD, Kanada, Japan, Nemačka, Velika Britanija, Francuska i Italija) plus Meksiko, razgovaralo se o načinima

---

⁶ IP/01/1523, Brussels, 30 October 2001.

⁷ IP/01/1546, Brussels, 7 November 2001.

poboljšanja zdravlja. Posebno se isticao značaj prevencije kao i korist od zajedničke saradnje po ovim pitanjima.

Ova ideja je kasnije razrađivana na sastanku u Strazburu⁸ gde su članice EU pokušale da razrade strategiju za obezbeđivanje stvaranje, nabavku i snabdevanje medicinskim produktima za prevenciju ili tretiranje efekata eventualnog biološkog napada kakav je bio sa antraksom ili malim boginjama.

Zemlje članice EU su se dogovorile da rade na identifikaciji infektivnih i toksičnih agenata i na razvijanju produkata za njihovo onesposobljavanje. Posebno je potrebno proučiti mogućnost upotrebe vakcine kao prevencije i zaštite.

Ove inicijative koje se odnose na borbu protiv biološkog i hemijskog terorizma su podržane od strane istraživačkog saveta 30. oktobra 2001. godine i čine deklaraciju Evropskog saveta o javnoj zaštiti koja je predstavljena Evropskom savetu u Laekenu. Ovde je osnovana i grupa eksperata koji će uložiti značajne napore i znanje kako bi se stvorila bolja odbrana od ove vrste terorizma. Ova grupa ima zadatak da identifikuje biološke i hemijske agense i da smanji ili spreči dejstvo ovih supstanci. U tom kontekstu će:

- sačiniti popis sadašnjih istraživanja koja se vode po ovom pitanju;
- ispitati kako se ta istraživanja mogu bolje koordinisati i iskoristiti;
- odrediti načine za usavršavanje ovih istraživanja na kraći i duži rok i odrediti okvire daljih istraživanja.

Glavni ciljevi istraživanja će biti: razvoj instrumenata za rano otkrivanje i dijagnostiku kao i adekvatan nadzor bioloških i hemijskih agenata koji se mogu koristiti u terorističke svrhe; razvoj brzih mehanizama kako bi se stvorile i distribuirale nove vakcine protiv ovakvih bolesti; i studije o potencijanim pretnjama u agrarnoj i prehrambenoj industriji koja je sve verovatnija.

Kyoto Protokol⁹

Evropska komisija je 23 oktobra 2001. godine, usvojila veliki broj inicijativa koja se odnose na promenu klime. Ove inicijative obuhvataju predlog ratifikacije Kjoto Protokola, draft Direktive o emisiji gasova iz staklene bašte, kao i dalje mere za smanjivanje efekata staklene bašte.

---

⁸ IP/01/1593, Brussels, 15 November 2001.

⁹ IP/01/1465, Brussels, 23 October 2001.

Komisija je zaključila da je potrebno ratifikovati Protokol iz Kjota kako bi on stupio na snagu pre svetskog samita o održivoj životnoj sredini ("Rio +10") u Johaneshburgu, septembra 2002. godine. Pokazala se ambicija EU da naglasi svoje liderstvo u pogledu ekologije i klimatskih promena.

I EU i zemlje članice treba da ratifikuju Kjoto Protokol i da sprovedu dogovor o smanjivanju emisije gasova za 8% i to u periodu između 1990. godine do 2008-2012. Komisija je objavila da će dati Savetu na usvajanje predlog kako bi se smanjila količina emitovanog gasa prema Kjoto Protokolu i to za 8%. Ovaj predlog se zove "podela tereta", jer ako neke zemlje opravdano prekorače stepen određen Kjoto Protokolom, druge će biti u obavezi da isti smanje kako se na teritoriji Unije ova kvota ne bi prekršila. Ove akcije će biti pod kontrolom Programa za klimatske promene u Evropi (*European Climate Change Programme - ECCP*).

Neke od ovih akcija su već opisane u Zelenoj knjizi Komisije o bezbednosti snabdevanja energijom (*Commission's Green Paper on the Security of Energy Supply*)¹⁰ i u Beloj knjizi o javnoj transportnoj politici (*White Paper on the Common Transport Policy*)¹¹ Komisija je rešena da sastavi posebne predloge kako bi se implementirale ove akcije u roku od dve godine.

Presuda Suda pravde u slučaju C-366/99

Joseph Griesmar v French Republic

Prilikom obračunavanja iznosa penzije, roditelji (očevi i majke) koji su radili kao službenici moraju biti jednako tretirani.¹²

Može li otac biti žrtva polne diskriminacije

Mr Griesmar, francuski sudija za prekršaje i otac troje dece, otišao je u penziju koja se obračunala po stažu. On nije dobio dodatak koji primaju službenice –majke a koji se obračunava po broju dece. On je na osnovu ovoga

---

¹⁰ COM (2000) 769.

¹¹ COM (2001) 370.

¹² CJE/01/62, 29 November 2001.

zauzeo stav da je žrtva seksualne diskriminacije koja je zabranjena pravom Unije i tužio Francusku.

Spor je počeo pred redovnim sudom u Francuskoj, koji je prosledio slučaj Sudu pravde. Sud je potvrdio da se princip jednakosti muškaraca i žena mora primenjivati i u ovom slučaju.

Izuzimanje muškaraca od prava na dodatne poene prilikom odlaska u penziju državnih službenica koje su majke, je prema mišljenju Suda, suprotno principu jednakosti muškaraca i žena, ali samo ukoliko su oni i očevi koji dokažu da su podigli svoju decu.

Pitanje koje se postavljalo da li je trudnoća bitan element dodatka na penzije, pa da zbog toga muškarci ostaju van ovoga kruga, ili da je dodatak zbog vaspitavanja dece, što može uključiti i muškarce, je rešeno tako što je prihvaćeno ovo drugo shvatanje. Sud je primetio da dodatak ne zavisi od trudnoće, već se oslanja na protok vremena koje je potrebno da se deca odneguju i vaspitaju.

Pripremila: Mina Zirojević